

ประวัติความเป็นมาของสหกรณ์นิคมสมุทรสาคร จำกัด

สหกรณ์นิคมสมุทรสาคร จำกัด มีประวัติความเป็นมาเกี่ยวข้องกับหน่วยสหกรณ์ 2 หน่วยคือ หน่วยสหกรณ์โคกขาม และหน่วยสหกรณ์บ้านไร่ ซึ่งจะกล่าวถึงหน่วยสหกรณ์ทั้งสองพอสังเขป ดังนี้

หน่วยสหกรณ์โคกขาม

ในปี พ.ศ. 2480 รัฐบาลได้ออกพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตหวงห้ามในท้องที่ตำบลโกรกกราก และตำบลโคกขาม อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร เพื่อทำนาฝึมน และให้สงวนพื้นที่เพื่อทำนาเกลือไว้ 100 ไร่

กรมส่งเสริมสหกรณ์ได้จัดตั้งหน่วย สหกรณ์โคกขาม เมื่อ ปี พ.ศ. 2481 โดยให้ทำหน้าที่ควบคุมสหกรณ์นิคมเกลือพื้นที่ประมาณ 27,000 ไร่ หน่วยสหกรณ์นิคมโคกขามได้รับบุคคลผู้มีอาชีพทำนาเกลือแต่ไม่มีที่ดิน เป็นของตนเอง หรือมีที่ดินน้อยไม่พอทำกินให้ครอบครัว ที่ดินครอบครัวละ 26-40 ไร่ ดำเนินการให้มีการจัดตั้งสหกรณ์นิคมเกลือขนาดเล็กรวม 17 สหกรณ์ มีสมาชิก 231 ครอบครัว พื้นที่ที่จัดสรรให้ทั้งสิ้น 17,578 ไร่ หลังจากนั้นหน่วยราชการได้ทำการขุดคลองส่งน้ำสายใหม่รวม 8 สาย ความยาวทั้งสิ้น 52.65 กิโลเมตร และคลองส่งน้ำสายย่อยรวม 3 สาย ความยาวทั้งสิ้น 13 กิโลเมตร นอกจากนั้นหน่วยราชการยังร่วมมือกับประชาชนสร้างโรงเรียนประชาบาล โรงเรียนมัธยม สถานีอนามัย สถานีตำรวจ และวัดอย่างละแห่งอีกด้วย

ต่อมา ปี พ.ศ. 2483 รัฐบาลได้ออกพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตหวงห้ามคลุมท้องที่จากปากอ่าวเจ้าพระยาถึงปากอ่าวท่าจีน คือ ตำบลมหาชัย โกรกกราก โคกขาม บ้านไร่ (อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร) ท่าข้าม แสมดำ (อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ) เพื่อจัดทำนิคมเกลือรวมพื้นที่ประมาณ 170,000 ไร่

หน่วยสหกรณ์บ้านไร่

หน่วยสหกรณ์บ้านไร่จัดตั้งขึ้นใน ปี พ.ศ. 2481 เช่นเดียวกับหน่วยสหกรณ์โลก-
ขาม เป็นการขยายการจัดตั้งสหกรณ์นิคมออกไปที่ตำบลบ้านไร่ อำเภอเมือง สมุทรสาคร และ
หน่วยราชการได้ทำการขุดคลองพิทยาลงกรณ์ ความยาวประมาณ 24 กิโลเมตร ที่ดินทาง
ด้านใต้ของคลองดังกล่าว เป็นนาเกลือ ที่เหลือเป็นพื้นที่ติดทะเลและได้มีการปรับปรุงเป็นนา-
กึ่ง หน่วยสหกรณ์บ้านไร่นั้น ทำหน้าที่ควบคุมส่งเสริมสหกรณ์นิคมกสิกรรมและประมง รวม
พื้นที่ประมาณ 143,000 ไร่

ในปี พ.ศ. 2498 ทางราชการได้จัดตั้งสหกรณ์การประมง 6 สหกรณ์ มีสมาชิก
93 ครอบครัว และได้จัดสรรที่ดินเพื่อการนี้จำนวน 8,178 ไร่

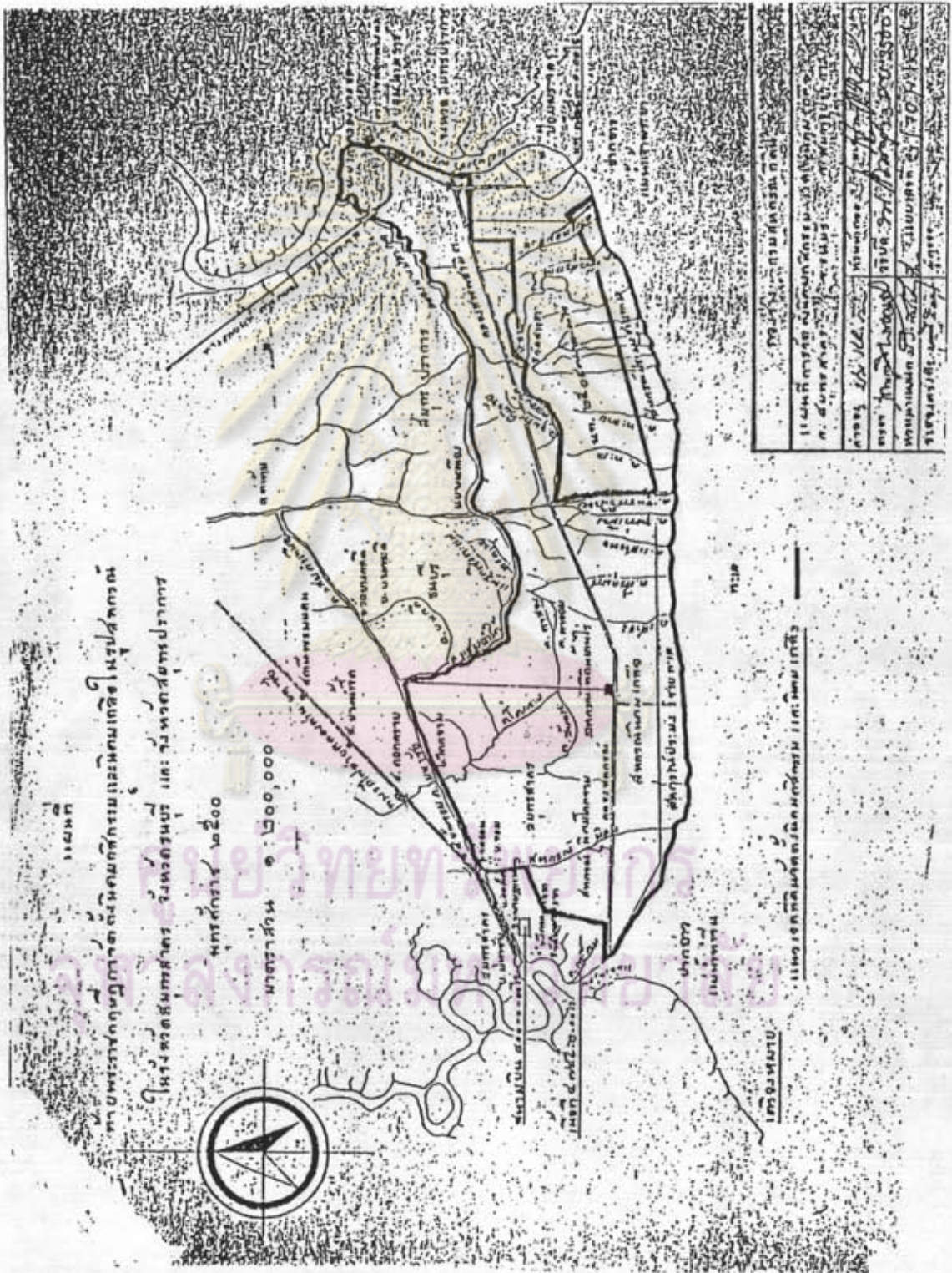
ต่อมาในปี พ.ศ. 2500 รัฐบาลได้ออกพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งนิคมกสิกรรม
และนิคมเกลือในรูปสหกรณ์ที่ดินในท้องที่จังหวัดสมุทรสาคร สมุทรปราการ และกรุงเทพมหานคร
พื้นที่ประมาณ 200,000 ไร่ ดังแสดงแผนที่ไว้ในรูปที่ 1 แต่เนื่องจากพื้นที่ดังกล่าว
บางส่วนเป็นเขตหวงห้าม เป็นพื้นที่เพื่อประโยชน์ของทางราชการทหาร และบางส่วนเป็น
พื้นที่อยู่อาศัยของราษฎร จึงเหลือเป็นพื้นที่เพื่อจัดนิคมดังกล่าวประมาณ 170,000 ไร่ และ
ได้มีการขุดคลองสายใหญ่ และคลองซอยเพื่อประโยชน์ในการระบายน้ำเข้านาเกลือและนาทุ่ง
รวมความยาวประมาณ 67.5 กิโลเมตร และในปีที่ทางราชการได้จัดตั้งสหกรณ์นิคมเกลือ
และกสิกรรมอีก 17 สหกรณ์ มีสมาชิก 360 ครอบครัว จัดสรรที่ดินให้ครอบครัวละ 33 ไร่
รวมเป็นพื้นที่ที่จัดสรร 11,880 ไร่

ในปี พ.ศ. 2516 ทางราชการได้ดำเนินการรวมสหกรณ์ขนาดเล็กในความควบคุม
ดูแลของหน่วยสหกรณ์โลกขามและหน่วยสหกรณ์บ้านไร่เข้าด้วยกัน เพื่อให้เป็นสหกรณ์ขนาด
ใหญ่คือ รวมสหกรณ์นิคมเกลือ 17 สหกรณ์ สหกรณ์ประมง 6 สหกรณ์ และสหกรณ์นิคมเกลือ
และกสิกรรมอีก 17 สหกรณ์ รวม 40 สหกรณ์เข้าด้วยกัน โดยใช้ชื่อว่า "สหกรณ์นิคมสมุทร
สาคร จำกัด" จัดทะเบียนเมื่อวันที่ 15 สิงหาคม พ.ศ. 2516 ในขณะจดทะเบียนมีสมาชิก
ทั้งสิ้น 713 ครอบครัว สมาชิกประกอบอาชีพทำนาเกลือ 162 ครอบครัว พื้นที่ 5,906 ไร่
และประกอบอาชีพทำนาทุ่ง 551 ครอบครัว พื้นที่ 21,336 ไร่

รูปที่ 2.1 แผนที่การจัดตั้งนิคมกิจการและนิคมเกลือในรูปสหกรณ์ในจังหวัดสมุทรสาคร

จังหวัดธนบุรี และจังหวัดสมุทรปราการ พุทธศักราช 2500

ในปี พ.ศ. 2527 สหกรณ์นิคมสมุทรสาคร จำกัด มีสมาชิกทั้งสิ้น 921 ครอบครัว ประกอบด้วยอาชีพทำนาเกลือ 80 ครอบครัว พื้นที่ 3,200 ไร่ และประกอบอาชีพทำนาทุ่ง 841 ครอบครัว พื้นที่ 31,200 ไร่ ในการบริหารงานของสหกรณ์นั้นมีการรวมสมาชิกเป็นกลุ่มสมาชิก มีตัวแทนของกลุ่มสมาชิกเรียกว่า หัวหน้ากลุ่ม นอกจากนั้นยังมีคณะกรรมการดำเนินงานซึ่งเลือกโดยสมาชิก ในคณะกรรมการนั้นจะมีการเลือกผู้จัดการสหกรณ์ จำนวน 1 คน ทำหน้าที่ควบคุมการดำเนินงานของสหกรณ์ ซึ่งแบ่งเป็นธุรกิจการซื้อขาย และธุรกิจด้านสินเชื่อ ดังได้แสดงแผนภูมิการจัดองค์กรของสหกรณ์ไว้ในรูปที่ 2

สหกรณ์นิคมสมุทรสาคร จำกัด ให้บริการแก่สมาชิกหลายด้านด้วยกันคือ

1. การให้สินเชื่อแก่สมาชิก โดยให้สมาชิกกู้ยืมเงิน เพื่อนำไปลงทุนหรือใช้จ่ายในการทำนาทุ่งและนาเกลือ ซึ่งสามารถแยกสัญญาเงินกู้ ออกตามระยะเวลาการชำระคืน 3 ระยะ คือ ระยะสั้น ชำระคืนไม่เกิน 1 ปี ระยะปานกลาง 2-5 ปี และระยะยาวตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไป เงินกู้ที่สมาชิกกู้ยืมไปส่วนใหญ่เป็นระยะปานกลาง ดังแสดงในตารางที่ 2.1 ซึ่งเป็นข้อมูลของปี พ.ศ. 2524-2526

ตารางที่ 2.1 ประเภทเงินกู้ที่สหกรณ์ให้สมาชิกกู้ยืม

ประเภทเงินกู้	ปี พ.ศ.		
	2526 (บาท)	2525 (บาท)	2524 (บาท)
ระยะสั้น	509,000	347,500	-
ระยะปานกลาง	3,325,000	6,300,000	1,435,000
ระยะยาว	430,000	240,000	-
รวม	4,264,000	6,887,500	1,435,000
อัตราเพิ่ม (ลด) (ร้อยละ)	(38.09)	379.96	-

2. การให้ความรู้ทางด้านวิชาการ สหกรณ์จะจัดให้มีการอบรมเพื่อให้สมาชิก ได้มีความรู้ ความเข้าใจในหลักวิชาการ เพื่อให้สามารถนำไปปฏิบัติในการประกอบอาชีพได้ โดยเชิญวิทยากรที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในสาขาวิชามาเป็นวิทยากรให้ เช่น ผู้เชี่ยวชาญ จากกรมประมง เป็นต้น

3. เป็นสื่อกลางในการจัดหาปัจจัยการผลิตให้แก่สมาชิก เช่น พันธุ์กุ้ง เพราะ จะทำให้สามารถจัดหาได้ในปริมาณมาก เป็นการลดต้นทุนการผลิตให้แก่สมาชิก

4. จัดหาสินค้าที่จำเป็นมาจำหน่ายให้สมาชิกในราคายุติธรรม ซึ่งสหกรณ์เริ่ม ดำเนินงานในด้านนี้มาตั้งแต่ปี 2523 สินค้าที่มีจำหน่าย ได้แก่ เครื่องอุปโภคบริโภคและ วัสดุการเกษตร ธุรกิจด้านนี้สามารถทำกำไรให้สหกรณ์เพิ่มขึ้นทุกปี ดังแสดงไว้ในตารางที่ 2.2 และจากรายงานประจำปีของสหกรณ์ ธุรกิจซื้อขายสินค้านี้เป็นธุรกิจที่สำคัญที่ให้บริการ แก่สมาชิกและประชาชนทั่วไป แนวโน้มของธุรกิจและความต้องการของสมาชิกชี้ให้เห็นว่า การขยายขนาดของธุรกิจเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะธุรกิจการซื้อขายปัจจัยการผลิต เช่น พันธุ์กุ้ง อาหารกุ้ง และน้ำมันเชื้อเพลิง เพราะในปัจจุบันสหกรณ์ยังไม่มีสินค้าดังกล่าวจำหน่ายแก่ สมาชิกแต่อย่างใด คงมีแค่สินค้าอุปโภคและบริโภค เป็นส่วนใหญ่ที่สหกรณ์มีไว้บริการแก่สมาชิก ตารางที่ 2.2 ธุรกิจการซื้อขายสินค้าของสหกรณ์ ปี พ.ศ. 2524 - 2526

	ปี พ.ศ.		
	2526 (บาท)	2525 (บาท)	2524 (บาท)
ขาย	978,784.27	1,073,801.70	1,258,268.00
ต้นทุนขาย	865,907.50	987,425.30	1,178,727.50
กำไรขั้นต้น	110,876.77	86,376.40	79,540.50
อัตรากำไรขั้นต้นต่อยอดขาย	11.35%	8.02%	6.32%

ที่มา : รายงานประจำปีของสหกรณ์นิคมสมุทรสาคร จำกัด ปี พ.ศ. 2524-2526

รูปที่ 2 แผนภูมิการจัดองค์การของสหกรณ์นิคมสมุทรสาคร จำกัด

